

บทคัดย่อ

กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว กรณีศึกษา
ชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำโขง ด้านสะพานมิตรภาพไทยลาว จังหวัดหนองคาย
กฤตภัทร ฤาปาบุตร, เขมโซต ภูประเสริฐ และ ชีร์ศักดิ์ สิงห์ปรีชา¹

โครงการวิจัยนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชายแดนไทยและ สปป.ลาว ด้วยวิจัยเชิงคุณภาพระหว่างผู้เกี่ยวข้องด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดหนองคาย 3 ฝ่ายคือ ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์โครงการคือ ศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ศึกษาพฤติกรรมชาวชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยว ในพื้นที่กรณีศึกษาคือ ชุมชนเมืองหนองคาย ด้านสะพานมิตรภาพไทย – ลาว จังหวัดหนองคาย

กระบวนการวิจัยใช้การสำรวจเชิงเอกสาร ร่วมกับการใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายคือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนกรณีศึกษา 3 ย่านสำคัญคือ ย่านริมแม่น้ำโขงถึงสะพานมิตรภาพไทยลาว ย่านถนนประจักษ์ศิลปาคม ถนนมีชัย และย่านถนนมิตรภาพ-โพธิพิสัย จำนวน 251 ตัวอย่าง ร่วมกับการสำรวจ สังเกตการณ์ในพื้นที่ตลอดกระบวนการเก็บข้อมูล

ผลวิจัยคือค้นพบคือ จังหวัดหนองคายมีศักยภาพในการท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ “การท่องเที่ยวชายแดน” เพราะความได้เปรียบด้านตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศและนโยบายการค้าการลงทุนระดับนานาชาติ ประชาชนความพร้อมสำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชาวเมือง ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากถึง 82.5% โดยมีแรงจูงใจของประชาชนในการเข้าร่วมโครงการ คือเกิดชุมชนเข้มแข็งและความสามัคคี ส่วนระดับการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างคือรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ที่ดีที่สุดสำหรับชุมชนเทศบาลเมืองหนองคายคือ Manipulation หมายความว่า ให้นายกรัฐมนตรีเป็นแกนหลักในการดำเนินโครงการ โดยชุมชนเป็นผู้สนับสนุน เพราะชาวเมืองเห็นว่าหน่วยงานรัฐมีงบประมาณและความเชี่ยวชาญ ขณะเดียวกันประชาชนต้องทำมาหากินจึงไม่สามารถอุทิศเวลาได้เต็มที่ เครือข่ายที่ประชาชนอยากให้มีส่วนในการบริหารมากที่สุดคือ เทศบาลเมืองหนองคาย สุดท้าย เมื่อเข้าร่วมโครงการแล้วประชาชนคาดหวังว่าตนเองจะได้รับความรู้และมีทักษะใหม่เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากที่สุดอย่างเป็นรูปธรรมและเห็นผลในระยะสั้น

การวิจัยโครงการนี้ส่งเสริมการสร้างการท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาวอย่างยั่งยืนเพราะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทั้งในมิติของความสามัคคีร่วมมือ ความภาคภูมิใจ และผลพลอยของโครงการคือ ชุมชนเมืองเก่าเพื่อการท่องเที่ยวชายแดนจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจจากประสบการณ์การท่องเที่ยวควบคู่กับการศึกษาภูมิปัญญา องค์ความรู้ในหลายมิติ เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา เป็นต้น

คำสำคัญ กระบวนการมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวชายแดน สะพานข้ามแดนด้านมิตรภาพไทยลาว

¹ คณาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

Public Participation Process in the Community Development for Border Tourism:

Case study Old Community at Friendship Bridge Gate of Nong Kai Province

By Kitapatr Dhabhalabutr, Kemachot Phuprasert, and Teerasak Singhapreecha²

The research project was conducted by public participation process for community development in the area of Friendship Bridge Gate of Nong, Kai Province. Three major stakeholders were involved in the process consisting of local government agencies, academic institutions, and local community. The research aims include study the potential of tourism of case study area, the behavior of local people in tourist destination area and the process of public participation in the tourism development.

This research employed the documentation search for the initial stage of research method for investigating the database of tourism policies and tourism resources of Nong Kai province. Afterwards, questionnaire, focus interview and observe are contribute to the sampling groups, 251 of local people, in 3 main areas consisting of Friendship bride gate community, Prajak Silpakom – Mechai Road, and Mitrapap - Phon pi sai Road.

Research finding founded that “Border Tourism” between Nong Kai Province and the Mekong Sub-region can be enhance to the identity of this city because it located and directly linkage to the major tourist destination in neighborhood countries such as Laos PDR, Vietnam, China. Furthermore, the tourism and economic policies, ACMECS APECT and ASEAN specially focus on the border area between Mekong Sub-region areas. In term of specific outcome indicated that the mainly, 82.5%, of the sampling group are willing to participate in the process of tourism development by community. The main reason of local people enforcement is community strengthen and higher income. According to the level of community participation, “manipulation” is the most suitable for local people because they require government agencies initial and lead the project and community is supporter. Local people believe that government has professional practice and budget so they enable to maneuver with successfully. However, they call for the other outsider organizations for partner involve the process for planning and project evaluation. The agencies are Nong Kai Municipality, Tourism Authority of Thailand Ministry of Sport and Tourism, and University respectively. Lastly people expect to obtain the knowledge and skill of public participation from the process and suppose to see the realistic project successful in the short term.

Keywords

Public participation process, Border tourism, and Friendship Bridge Gate of Nong Kai Province

² Full time lecturer of Faculty of Architecture Khon Kaen University